

9.2 Utkast till lag

Ny dammsäkerhetslag

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Syfte

Syftet med denna lag är att garantera säkerheten i samband med anläggande, underhåll och drift av dammar samt att minska den risk för skada som dammar medför.

2 §. Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på dammar jämte därtill hörande konstruktioner och anordningar, oberoende av vilket material som använts vid anläggandet av dammen, hur dammen byggts och vilket ämne som uppdäms i dammbassängen.

3 §. Förhållande till annan lagstiftning

På vattendragsdammar tillämpas utöver denna lag vad som i vattenlagen (264/1961) och med stöd av den föreskrivs om byggande i vattendrag.

På avfallsdammar tillämpas utöver denna lag vad som i miljöskyddslagen (86/2000) och med stöd av den föreskrivs om förebyggande och hindrande av föroreningar av miljön, samt vad som i avfallslagen (1072/1993) och med stöd av den föreskrivs om förebyggande och hindrande av att avfallet förorsakar skada för hälsan eller miljön.

På gruvdammar tillämpas utöver denna lag vad som i gruvlagen (503/1965) och med stöd av den föreskrivs om gruvsäkerheten.

Bestämmelser om organiserandet av räddningsverksamheten finns i räddningslagen (468/2003).

Bestämmelserna i denna lag skall beaktas när tillståndsärenden som gäller anläggande och drift av damm avgörs och andra myndighetsbeslut fattas i enlighet med någon annan lag.

4 §. Definitioner

I denna lag avses med

- 1) damm en väggartad eller vallartad konstruktion som permanent eller tillfälligt skall förhindra en bakom konstruktionen varande vätska eller ett där varande ämne som beter sig som en vätska att rinna ut, eller reglera det uppdämda ämnets ytnivå,
- 2) vattendragsdamm dammar i vattendrag,
- 3) avfallsdamm dammar i vilka ämnen som medför olägenhet eller fara för hälsan eller miljön däms upp,
- 4) gruvdamm dammar ovanför markytan som hör samman med gruvverksamhet inom ett utmål,
- 5) översvämningvall dammar med syfte att förhindra att översvämningar sprider sig under perioder då vattenståndet i vattendraget eller havet är högre än normalt, och med
- 6) dammens ägare ägaren eller innehavaren av en damm, eller någon annan som har till uppgift att sörja för planering, anläggande, drift och underhåll av en damm.

5 §. Myndigheter

Den allmänna styrningen, uppföljningen och utvecklingen av verksamheten enligt denna lag ankommer på jord- och skogsbruksministeriet. Den regionala miljöcentral som är dammsäkerhetsmyndighet främjar inom sitt område skötseln av de uppgifter som avses i denna lag och i de författningar som

utfärdas med stöd av den, och övervakar att författningarna följs.

2 kap. Planering och anläggande av dammar

6 §. Allmän skyldighet

En damm skall planeras och anläggas på ett sådant sätt att användningen av dammen inte medför fara för säkerheten.

Närmare bestämmelser om de tekniska säkerhetskrav som ställs på anläggandet av dammar utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

7 §. Planering och kompetenskrav

Av den plan som uppgörs för anläggande av en damm skall framgå hur kraven på dammsäkerhet enligt denna lag har beaktats. Den som gör upp planen skall ha tillräcklig sakkunskap när det gäller dammsäkerhetskraven.

Närmare bestämmelser om kompetenskrav i fråga om den som gör upp planen utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

8 §. Uppgifter om dammsäkerhet i ansökan om tillstånd

Dammens ägare skall i ansökan om tillstånd för anläggande av en damm enligt någon annan lag i tillräcklig omfattning redogöra för den skaderisk dammen kan medföra och skaderiskens inverkan på dammens dimensioneringsgrunder.

Den myndighet som fattar beslut om tillstånd för anläggande av en damm enligt någon annan lag skall av dammsäkerhetsmyndigheten begära ett utlåtande om att dammsäkerhetskraven enligt denna lag är uppfyllda.

Dammsäkerhetsmyndigheten ger utlåtande om ansökan om tillstånd för anläggande av en damm. I utlåtandet skall myndigheten vid behov göra en bedömning av dammens dimensionering med tanke på dammsäkerheten.

3 kap. Klassificering och ibruktagning av dammar

9 §. Allmänt

Innan en damm tas i bruk skall den klassificeras och en riskutredning och ett kontrollprogram godkännas för den på det sätt som föreskrivs i detta kapitel.

Dammsäkerhetsmyndigheten beslutar om klassificeringen av en damm och godkänner vid behov riskutredningen och kontrollprogrammet antingen i samband med klassificeringsbeslutet eller separat.

10 §. Klassificering av dammar

Dammsäkerhetsmyndigheten klassificerar varje damm enligt typen av skaderisk i någon av följande kategorier.

Klasser och kriterier:

Klass 1-damm, en damm som vid olycka medför fara för människoliv och fara för hälsan eller betydande fara för miljön eller egendom.

Klass 2-damm, en damm som vid olycka kan medföra fara för hälsan eller fara för miljön eller egendom som är större än ringa.

Klass 3-damm, en damm som vid olycka endast kan medföra ringa fara.

Klassificering krävs emellertid inte om dammsäkerhetsmyndigheten anser att dammen inte medför fara. På en sådan damm tillämpas vad som bestäms i 14 § om underhåll av dammar, i 15 § om drift av dammar, i 23 § om förebyggande av olyckor och i 6 kap. om tillsyn över iakttagandet av dessa bestämmelser.

Genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet bestäms närmare om klasserna och om fastställandet av den fara som dammen medför och som hänför sig till klassificeringen.

11 §. Riskutredning och säkerhetsprogram för en damm
I syfte att klargöra den skaderisk som uppkommer av dammen skall ägaren till en klass 1-damm göra en utredning som är mer detaljerad än den redogörelse som avses i 8 § om den skaderisk för människor och egendom som dammen medför (riskutredning).

Dammsäkerhetsmyndigheten kan vid behov besluta att en riskutredning skall göras också för andra än klass 1-dammar.

Ägaren av en klass 1-damm skall göra upp en plan beträffande ägarens åtgärder vid olycka eller störningar (säkerhetsprogram för en damm) och se till att den hålls uppdaterad.

Genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet utfärdas närmare bestämmelser om uppgörandet av och innehållet i riskutredningen och säkerhetsprogrammet för en damm.

12 §. Kontrollprogram

Dammens ägare skall för dammar i klasserna 1–3 göra upp program för kontroll och granskning av omständigheter som inverkar på dammsäkerheten (kontrollprogram).

Ett separat kontrollprogram behövs dock inte om motsvarande omständigheter omfattas av kontroll enligt någon annan lag på ett sätt som dammsäkerhetsmyndigheten godkänner.

Genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet utfärdas närmare bestämmelser om uppgörandet av och innehållet i kontrollprogrammet.

13 §. Klassificeringsbeslut och godkännande av handlingar

Dammens ägare skall i god tid före det planerade ibruktagandet av dammen tillstålla dammsäkerhetsmyndigheten de uppgifter och det kontrollprogram som behövs för klassificeringsbeslutet samt vid behov en riskutredning och ett säkerhetsprogram.

Innan dammsäkerhetsmyndigheten fattar beslut om klassificering och godkänner handlingarna skall den ge dammens ägare och räddningsmyndigheten i området tillfälle att bli hörda.

Beslutet skall tillställas dammens ägare, räddningsmyndigheten i området och den kommun där dammen är belägen för kännedom.

4 kap. Underhåll och drift av dammar

14 §. Underhåll av dammar

Dammens ägare är skyldig att hålla dammen i sådant skick att den fungerar på avsett sätt och är säker.

15 §. Drift av dammar

Dammen skall användas så att driften inte medför fara för människoliv eller fara för hälsan.

Närmare bestämmelser om system som hänför sig till säkerheten vid drift av dammar utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

16 §. Kontroll

Dammens ägare skall övervaka dammen i enlighet med kontrollprogrammet.

17 §. Årsgranskning

När det gäller dammar i klasserna 1 och 2 skall dammens ägare minst en gång per år granska dammens skick och kontrollera dammsäkerheten. Ägaren till en klass 1-damm skall tillställa dammsäkerhetsmyndigheten en skriftlig rapport över granskningen för kännedom.

18 §. Tidsbestämd granskning

När det gäller dammar i klasserna 1 – 3 skall dammens ägare med fem års mellanrum eller oftare verkställa tidsbestämd granskning, som dammsäkerhetsmyndigheten och räddningsmyndigheten har rätt att delta i.

Kallelse till tidsbestämd granskning skall tillställas dammsäkerhetsmyndigheten i god tid. Före granskningen skall dammsäkerhetsmyndigheten ges kontrolluppgifter om dammen från de föregående fem åren på det sätt som närmare bestäms genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

Dammsäkerhetsmyndigheten skall vidarebefordra den kallelse som avses i 2 mom. till räddningsmyndigheten i området för kännedom.

19 §. Uppdatering av riskutredningen

Dammsäkerhetsmyndigheten kan på grundval av den tidsbestämda granskningen vid behov bestämma att dammens ägare skall uppdatera riskutredningen för en klass 1-damm.

Dammens ägare skall tillställa dammsäkerhetsmyndigheten den uppdaterade riskutredningen för godkännande i samband med den tidsbestämda granskningen eller separat.

Dammsäkerhetsmyndigheten skall tillställa dammens ägare och räddningsmyndigheten i området beslutet om godkännande av den uppdaterade riskutredningen för kännedom.

20 §. Ändring av klassificeringen

Klassificeringen av en damm kan ändras genom beslut av dammsäkerhetsmyndigheten, om det på basis av granskningen av dammen eller av någon annan orsak kan anses att den skaderisk

dammen medför som en följd av förändrade omständigheter har ändrats väsentligt sedan beslutet om klassificering fattades.

På beslut om ändring av klassificeringen tillämpas vad som i 10 och 13 § bestäms om klasser och klassificeringsbeslut.

Vad som i 1 och 2 mom. bestäms om ändring av klassificeringen tillämpas också på klassificering av dammar som inte tidigare klassats med stöd av 10 § 3 mom. Ägaren till en sådan damm skall på begäran av dammsäkerhetsmyndigheten tillställa myndigheten de uppgifter om dammen som behövs för klassificeringen.

21 §. Ändringar och reparationer

Utöver det som i någon annan lag föreskrivs om reparation och ändring av dammar skall i fråga om ändrings- och reparationsarbeten som i omfattande grad påverkar dammens konstruktion eller annars är av betydelse med tanke på dammsäkerheten i tillämpliga delar iakttas vad som i denna lag föreskrivs om planering och anläggande av dammar. Innan sådana ändringar och reparationer genomförs skall dammsäkerhetsmyndigheten underrättas därom.

22 §. Nedläggning av en damm

En damm kan antecknas som nedlagd i dammsäkerhetsmyndighetens datasystem när det i samband med granskningen konstaterats att dammkonstruktionen rivits, eller driften vid dammen lagts ned på så sätt att dammen inte längre kan medföra sådan skaderisk som avses i denna lag. Granskningen görs i närvaro av dammsäkerhetsmyndigheten efter det att de skyldigheter beträffande rivning av dammkonstruktionen eller nedläggning av driften vid dammen som föreskrivs i den övriga lagstiftningen

fullföljts. Skyldigheterna enligt denna lag upphör att gälla när dammen antecknats som nedlagd.

5 kap. Beredskap för dammolycka och verksamhet vid olyckor

23 §. Förebyggande av olyckor

Dammens ägare skall vidta alla nödvändiga åtgärder för att förebygga dammolyckor och begränsa risken för skador som orsakas av olyckor.

24 §. Planer för räddningsväsendet

Bestämmelser om planeringen av räddningsväsendet finns i 9 § i räddningslagen. Dammsäkerhetsmyndigheten lämnar på begäran till räddningsmyndigheten i området de uppgifter som dammsäkerhetsmyndigheten förfogar över och som är nödvändiga med tanke på uppgörandet av planerna för räddningsväsendet.

25 §. Räddningsverksamhet

Bestämmelser om räddningsverksamhet finns i räddningslagen. Dammens ägare och dammsäkerhetsmyndigheten skall bistå räddningsledaren vid räddningsverksamheten. Dessutom deltar dammsäkerhetsmyndigheten vid behov i arbetet i den ledningsgrupp som avses i 44 § 3 mom. i räddningslagen.

26 §. Nödanmälan och anmälan om exceptionell situation som äventyrar säkerheten

Bestämmelser om nödanmälan till nödcentralen finns i 28 § i räddningslagen. Dammens ägare skall utan dröjsmål underrätta dammsäkerhetsmyndigheten om att en nödanmälan gjorts.

Dammens ägare skall utan dröjsmål underrätta dammsäkerhetsmyndigheten också då någon annan exceptionell

situation som äventyrar säkerheten än en sådan som avses i 1 mom. inträffat vid dammen. I anmälan skall ägaren beskriva situationen och ge dammsäkerhetsmyndigheten de upplysningar som behövs för att myndigheten skall kunna vidta tillsynsåtgärder. Dammsäkerhetsmyndigheten vidarebefordrar vid behov dammägarens anmälan till räddningsmyndigheten i området för kännedom.

6 kap. Tillsyn, tvångsmedel och ändringssökande

27 §. Handlingars offentlighet samt information

Handlingar som avses i denna lag är offentliga på det sätt som bestäms i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999).

Dammsäkerhetsmyndigheten skall se till att information är tillgänglig och att medborgarna känner till den skaderisk dammen kan medföra för omgivningen.

28 §. Åtgärder vid överträdelse eller försummelser

Till den del det inte också rör sig om överträdelse av någon annan lag kan dammsäkerhetsmyndigheten förbjuda den som bryter mot denna lag eller en bestämmelse som utfärdats med stöd av den att fortsätta eller upprepa överträdelsen, eller ålägga denne att fullgöra sin skyldighet.

Innan förbudet eller åläggandet meddelas skall

dammsäkerhetsmyndigheten om möjligt förhandla med den som brutit mot denna lag eller en bestämmelse som utfärdats med stöd av den.

29 §. Åläggande om korrigerings- och rättelseåtgärd

Utöver vad som bestäms i 28 § kan dammsäkerhetsmyndigheten ålägga dammens ägare att vidta korrigerings-, rättelse- eller informationsåtgärder inom en tid som dammsäkerhetsmyndigheten utsätter och på det sätt som myndigheten bestämmer, om den omedelbara fara som är förenad med dammen på ett effektivt sätt kan avvärijas eller förebyggas eller dess omfattning avsevärt minskas genom dessa åtgärder.

30 §. Vite samt hot om tvångsutförande och avbrytande
Dammsäkerhetsmyndigheten kan förena ett förbud eller ett åläggande som den har meddelat med stöd av 28 eller 29 § med vite eller med hot om att den försummade åtgärden vidtas på den försumliges bekostnad eller att verksamheten avbryts eller förbjuds.

På vite samt hot om tvångsutförande och avbrytande tillämpas i övrigt viteslagen (1113/1990).

31 §. Ändringssökande

Ändring i ett beslut som dammsäkerhetsmyndigheten har meddelat med stöd av denna lag får sökas genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen (586/1996). Endast dammens ägare får söka ändring i dammsäkerhetsmyndighetens beslut om klassificering av damm.

7 kap. Särskilda bestämmelser

32 §. Datasystem

För övervakningen av dammarna och utvecklandet av denna övervakning upprätthåller miljöförvaltningen ett datasystem

över de tillsynsobjekt som hör till tillämpningsområdet för denna lag.

Dammens ägare skall för registrering i datasystemet tillställa dammsäkerhetsmyndigheten de uppgifter som föreskrivs genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

Dammens ägare skall underrätta dammsäkerhetsmyndigheten om alla väsentliga förändringar i de uppgifter som avses i 2 mom.

Dammsäkerhetsmyndigheten och dammens ägare skall för varje damm förvara uppdaterade utskrifter ur datasystemet samt andra befintliga handlingar som är av betydelse med tanke på dammsäkerheten på så sätt att de är lätt tillgängliga vid eventuella störningssituationer (säkerhetsmapp för en damm).

33 §. Straffbestämmelser

Bestämmelser om straff för miljöförstöring som har begåtts i strid med denna lag eller i strid med bestämmelser eller föreskrifter som utfärdats med stöd av den finns i 48 kap. 1–4 § i strafflagen (39/1889).

Bestämmelser om straff för sabotage, grovt sabotage, vållande av allmän fara eller grovt vållande av allmän fara som har begåtts genom åstadkommande av översvämning finns i 34 kap. 1, 3, 7 och 8 § i strafflagen.

Den som på något annat sätt än så som avses i 1 eller 2 mom. bryter mot denna lag eller bestämmelser eller föreskrifter som utfärdats med stöd av den skall, om inte strängare straff för

gärningen föreskrivs någon annanstans i lag, för dammsäkerhetsförseelse dömas till böter.

34 §. Närmare bestämmelser

Genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet kan närmare bestämmelser utfärdas om

- 1) de tekniska säkerhetskraven för anläggande av dammar,
- 2) kompetenskraven i fråga om den som gör upp planen,
- 3) klasserna och fastställandet av den fara som dammen medför och som hänför sig till klassificeringen,
- 4) uppgörandet av och innehållet i riskutredningen och säkerhetsprogrammet för en damm,
- 5) uppgörandet av och innehållet i kontrollprogrammet,
- 6) de system som hänför sig till säkerheten vid drift av dammar,
- 7) de uppgifter som skall registreras i datasystemet, samt
- 8) verkställigheten av denna lag.

35 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20.

Genom denna lag upphävs dammsäkerhetslagen av den 1 juni 1984 (413/1984) jämte ändringar.

Bestämmelser om klassificering av dammar som anlagts före denna lags ikraftträdande i de kategorier som avses i 10 § och om uppdatering av de dammsäkerhetshandlingar som uppgjorts för dessa dammar utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.